

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské prezenční studium
2012 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jiří Kříž

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. Jíří Víšek

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Full-Time Studies
2012 - 2013

BACHELOR THESIS

Jiří Kříž

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY

Prague 2012

The bachelor Thesis Work Supervisor:

Doc. Jiří Víšek

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce Hasičský záchranný sbor České Republiky je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V..... dne .....

Jiří Kříž .....

Poděkování

Chtěl bych poděkovat zejména Doc. Jiřímu Víškovi za důležité informace a potřebné znalosti, které poskytl, dále bych chtěl poděkovat Hasičskému záchrannému sboru České Republiky Praha Strašnice za poskytnutí materiálů a důležitých zkušeností z praxe.

Anotace

Bakalářská práce se z počátku zabývá historií samotného sboru, na který navazuje integrovaný záchranný systém. Po pátrání v praxi se autor zaměřil na dělení hasičských složek, jejich hodnost a povolání každého hasiče záchranného sboru České republiky. Rozebírá cíle, obsah, formy a metody zásahů v souvislosti se záchrannou činností. Teoretické poznatky jsou využity z praktických znalostí a aplikací hasičských jednotek za daných podmínek. Na závěr je poskytnut rozhovor s profesionálním hasičem a běžnými občany, jaký mají na hasičský záchranný sbor České republiky názor.

Klíčové pojmy

Hasičský záchranný sbor České republiky

Župa

Požární ochrana

Jednotka požární ochrany

Integrovaný záchranný systém

Záchranné operace v zahraničí

Annotation

This bachelor thesis deals with the history of the early church itself, which builds on the integrated rescue system. After a search, in practice, the author focused on the division of fire-fighting personnel, their rank and occupation of each firefighter and Rescue Service of the Czech Republic. It analyzes the objectives, content, forms and methods of intervention in the rescue operations. Theoretical knowledge is applied for practical knowledge and application of fire brigades under given conditions. In conclusion, the interview with a professional firefighter and ordinary citizens, what have the fire brigade Czech republic view.

Key words

Fire and Rescue Service of the Czech Republic

County

fire Protection

Unit fire protection

Integrated Rescue System

Rescue operations abroad

Obsah

Úvod	9
1 HISTORIE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY	10
1.1 Vývoj hasičských sborů města Pražského	10
1.2 Důležité historické události města Pražského	14
1.3 Požární zajímavosti okresu Praha-východ po druhé světové válce.....	17
1.3.1 Požární ochrana roku 1848.....	17
1.3.2 Protipožární ochrana po roce 1848.....	18
2 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY, KATEGORIE, DRUHY A JEHO POSLÁNÍ	21
2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky tvoří:	21
2.2 Kategorie jednotek požární ochrany.....	22
2.3 Druhy hasičských odřadů:	23
2.4 Stupně poplachu	23
2.5 Přehled hasičských záchranných sborů krajů	25
3 HODNOSTI HASIČŮ A FUNKCIONÁŘŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA	27
3.1 Dělení funkcionářů Čech, Moravy a Slezska od nejnižšího typu.....	27
3.2 Funkcionáři Krajského sdružení hasičů (KSH).....	27
3.3 Funkcionáři okresního sdružení hasičů (OSH)	28
3.4 Funkcionáři sboru dobrovolných hasičů (SDH):.....	28
3.5 Funkcionáři okrsku:.....	28
3.6 Členové sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska:.....	29
4 Označení dobrovolných hasičů na výložkách a náramenících pracovního stejnokroje a svetru:.....	30
5 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	32

5.1	Do základních složek Integrovaného záchranného systému spadají:.....	33
5.2	Integrovaný záchranný systém a jeho dokumentace	35
5.3	Tísňová volání v České republice	37
5.3.1	Vznik jednotného tísňového čísla 112 pro Evropu	38
5.3.2	Komunikace s tísňovou linkou	38
6	LETECKÁ HASIČSKÁ SLUŽBA.....	40
6.1	Územní kategorie	41
7	ZÁCHRANNÉ OPERACE V ZAHRANICÍ V PŘÍPADĚ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI.....	43
8	CIVILNÍ NOUZOVÁ PŘIPRAVENOST	45
9	VÝKON SLUŽBY JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY	47
9.1	Státní požární dozor.....	48
10	KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A JEHO SYSTÉM	50
10.1	Krizové stavy.....	50
11	OTÁZKY NA ČLENA HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY.....	51
12	NÁZOR OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY NA PROFESIONÁLNÍ A DOBROVOLNÉ HASIČE ČESKÉ REPUBLIKY	53
	Závěr.....	55
	POUŽITÁ LITERATURA:	57

Úvod

Uvedený text v této bakalářské práci se v první části zaměřuje na seznámení člověka v historii s jeho bojem s ohněm. Dalším tématem je celkový vývoj historie hasičského záchranného sboru v Českých zemích a jeho událostmi, díky kterým se vyvinul do stádia, jak ho vidíme dnes v provozu a v plném nasazení. Bez tohoto vývoje není možné znát představu, jak hasičský záchranný sbor vznikl a vyvíjel se.

Následná historie je zaměřena na významné pražské události, katastrofy a pohromy do roku 1968, dále se autor zabývá historií okresu Praha-východ, ve kterém žije.

Dále zde autor popisuje jednotlivé složky IZS, zkoumá složky, které sbor tvoří. Další součástí je posláním a seznámením s Hasičským záchranným sborem České republiky, na který navazuje integrovaný záchranný systém, který je dnes důležitou součástí záchranných a likvidačních prací, ale i veškeré pomoci osobám na území České republiky, jako je tísňová linka a spolupráce se zahraničím či jeho dokumentace.

V práci je uvedeno, které složky do integrovaného záchranného systému spadají. Do další části autor zapojil výkon služby požárních jednotek, s kterým bude čtenář v práci seznámen.

Součástí sboru hasičů jsou také jejich hodnosti, jak profesionálních, tak i dobrovolných hasičů. V praktické části jsou uvedeny otázky a názory profesionálního hasiče České republiky v jedné z Pražských výjezdových stanic.

V další části této práce je uveden průzkum, který je zaměřen na občany našeho státu ve smyslu jaký názor, mají na hasičský záchranný sbor České republiky. Práce je zpracována za pomoci profesionálních hasičů České republiky z Prahy, sídlící stanicí v Praze Strašnicích. Veškeré informace jsou přímo z úst a zážitků z praxe.

Do příloh bylo uvedeno částečné vybavení profesionálních hasičů České republiky v Praze Strašnicích. Součástí jsou fotografie, které osobu seznámí s představou, jak vybavení vypadá a jakým způsobem pracuje v terénu.

1 HISTORIE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Již od počátku lidstva znamenal oheň pro člověka velice důležitou úlohu pro přežití. Oheň pomáhal lidem v obraně proti přírodě a základnímu přežití. Dával člověku možnost přípravy jídla, teplo, světlo a v pozdější době zaujímal důležitou roli při získávání půdy. Tento přítel člověka dovedl být i velmi krutým nepřítelem. Člověk se mu snažil za každou cenu bránit. V dávných dějinách v době před naším letopočtem nacházíme zmínky o boji člověka s ohněm a již v té době bylo známo, že lze oheň hasit vodou.

1.1 Vývoj hasičských sborů města Pražského

V kapitole o vývoji hasičských sborů města Pražského se autor pokusil vystihnout veškeré důležité doby, které znamenali důležitý posun a rovněž následný vývoj v městě Pražském díky, jeho tehdejším hasičským sborům.

Ve 14. století byla poprvé doložena zmínka o tom, jak předcházet požárům, přičemž i jak jej organizovaně likvidovat. Každému občanu bylo zveřejněno opatrné zacházení s ohněm tak, aby se nezapříčinilo jakékoli neštěstí. Velice důležitou osobou této doby byl pro likvidaci požárů rychtář, který organizoval veškerou pomoc v případech požárů, jeho pomocníky v těchto případech byly také starší sousedé, kterým pomáhali občané podle daných profesí.

V 17. století vznikl první požární řád v Novém Městě pražském. Tento řád pojednával o soustředění techniky na daná místa.

V 18. století za doby reformy Marie Terezie, a jejího syna Josefa II. se reformy dotkly také oblasti ochrany před požáry. V Praze a okolí bylo stanoveno že „*nejvyšším pánem u požáru je městský hejtman a městští úředníci a zřízenci jsou povinni jim pomáhat*“¹.

V 19. století v době osvícení se již od roku 1821 pražští radní dohadovali o nedokonalosti předchozích řádů o hašení, proto chtěli zřídit stálé služebníky k hašení, které vystřídala například občanská garda či požární zálohy. Až 23. března 1853 rozhodl magistrát vzít úklid pražských ulic do svých rukou a přijal proto 16. srpna stejného roku 30 metařů, z toho 8 z nich nechal vycvičit za pomoci Aloise Pastry, který je vycvičil na odbornou obsluhu stříkačky a ostatní jako jejich pomocníky. Od ostatních metařů se lišili páskou na rameni a povinností okamžitého zásahu k ohni. Byli to běžní zaměstnanci obce, kteří dostávali plat a lze je brát jako profesionální jednotku, jejíž sídlo byl obecní dvůr v Letenské ulici. Proto 16. srpna 1853 byl zřízen Hasičský sbor v hlavním městě Praze, před tímto datem nebylo zmínek o placeném požárním orgánu, proto lze tento sbor označovat za první nejen v městě Praze, ale také v Království českém vůbec.

V listopadu roku 1853 byl jmenován ministrem-velitelem Václav Soukup, který měl ve sboru 68 příslušníků, z toho 6 vrchních hasičů dnes řečeno „velitelů“. Dalších 24 obsluhovalo hasičskou stříkačku dnes nazývanou „strojníky“ a 38 běžných hasičů. V této době vzniká také kvůli vyššímu počtu hasičů první pobočná stanice na Starém Městě.

Roku 1855 dostal hasební mistr dvojí podřízenost, která přetrvala téměř 150 let. Byl podřízen přednostovi hospodářského úřadu magistrátu a řediteli hašení, oba poté podléhali policejnímu řediteli. Byla to tedy podřízenost magistrátu a vnitru.

V roce 1857 byl jako mistr hasičského sboru zvolen Josef Lammer, který pražským hasičům předával své zkušenosti, které nabyl tam a tam... mezi jeho hlavní zásluhy patří organizovaný výcvik hasičů a zavedení nošení stejnokroje, který tvořily šedé kalhoty, zelený vojenský kabát a plechová přilba. (z čeho se skládal + foto). Tímto se jednotka pražských hasičů profesionalizovala. Svou činnost vykonával až do osudného roku české historie, kdy shořelo ND tedy do roku 1881.

---

¹HLADÍK, V., KROCHOV, M., RUBEŠ, P. *150 let pomáháme a zachraňujeme [Účelová publikace ke 150. výročí založení hl. m. Prahy]*. Vydal HZS hl. m. Prahy prostřednictvím generálního ředitelství HZS ČR s. [10]

Obrázek 1 Výstroj a požární vozidlo

zdroj: www.pozary.cz

Roku 1872 se u Pražských hasičů místo úřední Němčiny stala jazykem Čeština, o odborné hasičské názvosloví se postaral dr. Miroslav Tyrš. Téhož roku byla registrována první oběť hasiče z povolání, která byla do roku 1946 jedinou.

Dalšího roku 1878 bylo zavedeno první dálkové spojení s hasiči a to pomocí morseových přístrojů, další signál byl pomocí zvonkových požárních hasičů.

Obrázek 2 Morseův telegraf

zdroj: www.athena.zcu.cz

Od roku 1897 se stal Hasičský sbor samostatný a řízený pouze Dozorčí radou, ta řešila také obor finanční, a to problematiku výstroje, výzbroje a sociální, která byla zaměřena na pracovní neschopnost hasičů, zajištění vdov a sirotků při úmrtí člena ve sboru.

Na přelomu roku 1900 bylo v Praze přibližně 138 profesionálních hasičů sloužících v 8 stanicích.

Roku 1919 po vzniku Velké Prahy následovalo zrušení ředitelství hasičského sboru a stalo se součástí magistrátu. „Stavební úřad, obor 14 požární“. Sbor byl poté rozdělen

do několika oddělení, které se nazývaly: kancelářské, požární policie, telegrafní, strážní, skladní.

O několik let později v roce 1926 končila éra koňských potahů a následuje motorizace. V témž roce vzniká také centrální stanice v dnešní Sokolské ulici, které je jako číslo 1 označováno dodnes.

V roce 1939 byl poprvé v ulicích předveden automobilový žebřík, dosažení 45 metrů do výšky. V době německé okupace byli hasiči vybavováni dle německých norem.

Roku 1944 bylo v Praze zaznamenáno 700 hasičů. Byli postaveny nové stanice v Holešovicích, Dejvicích, Strašnicích, Libni, Krči a také na Žižkově a Smíchově.

Při konci války roku 1945 se většina hasičů účastnila protiněmeckého odboje, pět z nich zaplatilo životem. Tato doba byla obzvláště nebezpečná, hasiči čelili střelbě jednotek SS, které stříleli po jedoucích hasičích v době zásahu na Staroměstské radnici.

V roce 1950 byla zákonem č. 32/50Sb. zřízena místní velitelství požární ochrany. Hodnosti hasičů byli v těchto letech sovětského typu až do roku 1960.

Roku 1954 přišel v platnost zákon č. 35 z roku 1953, tento zákon znamenal vydělení prevence z požárních útvarů. Stala se také součástí státní správy a vnitřních věcí v tehdejších výborech.

O pět let později v roce 1959 vzniká zákon č. 18/58 Sb., který se týká požární ochrany a vynutil si začlenění orgánů pod jednotlivé velení u výjezdových jednotek v ÚPO.

V důležitém roce 1970 bylo zavedeno telefonní číslo 150, které sloužilo pro volání o pomoc jak při požárech, tak v případě jiných událostí, ke kterým bylo třeba hasičů.

Od poloviny roku 1986 byl ustaven Sbor PO České socialistické republiky, s nímž se staly součástí orgány pro prevenci jako státní požární dozor. Byly to Správy Sboru PO a pro represí, Útvary Sboru PO, které po letech odloučení byly pracující a hospodařící společně. Dále se součástí staly Sborny PO, které byly zřizovány okresními nebo magistrálními úřady a podniky.

Roku 1990 při změně politických a společenských změn následuje jmenování nového náčelníka MS Sboru PO hlavního města Prahy. Navržený do funkce skupinou hasičů byl JUDr. František Kohout, díky jeho vlivům se do názvu sboru vrátilo slovo "hasičský".

Roku 1995 byl upraven současný zákon č. 133/85 Sb., o požární ochraně tím, že se Sbor PO změnil na název Hasičský záchranný sbor České republiky. Tento název se pokouší

o vyjádření posláni sboru, jehož účelem je především záchrana lidí, majetku či zvířat. Tito pracovníci se rovněž školí jako záchranáři a umějí zasahovat z vrtulníku, ve výškách či hloubkách, na skalách i pod vodou. Co se týká organizačního hlediska tak HZS se člení do několika okresů resp. měst a podniků. Například součinnost s dobrovolnými jednotkami není dotčena. Ve vnitřních věcech jsou jednotlivé sbory členěny na sekce prevence, služeb, represe, vnitřní správy a ekonomiky.

V přelomu 20 a 21. století bylo v Praze 848 profesionálních hasičů na dohromady 11 stanicích, mimo jiné bylo také 13 profesionálních sborů v podnicích a 47 dobrovolných hasičských sborů. Ty se poté dělili na 34 dobrovolných sborů v městských částech a 13 dobrovolných sborů v podnicích.

Rokem 2000 se stala novelizace zákona nejen pro záchranný sbor ale i pro systém. Tohoto roku se stal novelizován první zákon o požární ochraně Jsou dále přijaté i další zákony, které tvoří bezpečnostní systém nazývají se “balík bezpečnostních zákonů.

- zákon č. 237/2000 Sb., kterým se mění zákon 133/85 Sb. o požární ochraně;
- zákon č. 238/2000 Sb., O Hasičském záchranném sboru České republiky;
- zákon č. 239/2000 Sb., O integrovaném záchranném systému;
- zákon č. 240/2000 Sb., O krizovém řízení;
- zákon č. 241/2000 Sb., O hospodářských opatřeních pro krizové stavy;

O rok později a to v roce 2001 je vydáno pod *číslem 67/2001 Sb.* úplné znění novelizovaného zákona *č. 133/1985 Sb.*, o požární ochraně a rovněž jsou k němu vydány provádějící vyhlášky.

1.2 Důležité historické události města Pražského

Požár věže Týnského kostela 1819

Každý zná Staroměstské náměstí, které je bráno jako chlouba Prahy avšak 29. července roku 1819 při nesnesitelném vedru a následném lijáku a bouřce uhodil do věže blesk, který vyvolal požár a následně se rozšířil po všech osmi ostatních věžičkách. Následky požáru byly ve věži katastrofální, jelikož zasáhly tři tuny těžký zvon a následně se roztavil, dále bylo poškozeno veškeré vybavení věže a i druhý den se z věže

valil kouř. V této době nebyla možnost požár uhasit, jelikož vybavení nebylo na takové úrovni jako dnes. Zemská vláda povolila veřejnou sbírku a vybralo se kolem sedmi tisíc vídeňských zlatých a kostel byl obnoven roku 1835.

Požár Národního divadla 1881

Velice důležitá událost z hlediska požárů, která se zapsala do dějin jako jedna z hlavních nehod města Pražského.

V pátek 12. srpna roku 1881 pomocí nedbalosti klempířů, kteří při odchodu vysypali žhavé uhlíky z klempířských kamínek do okapového žlabu, vznikl požár. Shodou náhod došlo k celonárodní tragédii stavby, která se stala symbolem obrozeného národa.

Lidé ihned viděli značný kouř a ihned se sbíhali z okolí, někteří se snažili dostat dovnitř a zachránit některé předměty avšak marně divadlo bylo zamčeno ze všech stran. Díky hasičům, kteří se násilně dostali dovnitř se podařilo zachránit alespoň určité věci, jako například Hanaisovo plátno z královské lože, část vybavení hereckých šaten a dekorace. Smutnou zprávou po této události byla vina hasičům z důvodu pohřbu jednoho z kolegů, přičemž pohřbu se účastnili jen hasiči, kteří měli volno.

V této době panovala tuhá vojenská kázeň. Hasičům bylo dále vytýkáno, že nepoužili novou parní stříkačku. Důvod byl ale prostý a tím bylo, že město ani sbor stříkačku zatím nepřevzaly, proto nemohla být zařazena do pohotovosti.

Vzhledem k tehdejším prostředkům odvedli hasiči opravdu dobrou práci. Pouhý den po požáru přinášejí Národní listy tato slova *“Národní divadlo bylo, Národní divadlo bude”*.

O 27 měsíců později od katastrofy je divadlo v provozu. Při použití několika slov operního libreta: *“Český národ neskoná, on pekla hrůzy slavně překoná”*. Je tomu tak.

Požár Odkolkových mlýnů na Malé Straně 1896

Požár vznikl od malé jiskřičky a zapříčinil škodu ve výši 300tisíc zlatých. Tragický požár a výbuchy munice 1926

Důvodem k tragické události při převozu munice se stala nedbalost vojáků, kteří za svou chybu zaplatili životem a zranili desítky lidí. Příčina byla prokázána roku 2001, ze

záznamů plynulo, že vojáci jeli po hrbolaté ulici, po které nevedla trasa eskorty, ta následně zapříčinila výbuch munice.

Požár Staroměstské radnice a rozhlasu 1945

Koncem druhé světové války nebylo možné v těchto významných budovách oheň hasit, jelikož ozbrojené jednotky SS zásahu zabraňovaly. V tomto válečném období hrozilo velké nebezpečí každému požárníkovi při vykonávání požární činnosti, důvod byl prostý uniforma a panika při veškerých těchto událostech znamenala pro jednotky SS jasné upozornění o pochybách zda se nejedná o partyzány či odpor.

Požár lakovny 1946

Požár ve Vysočanech byl druhou značnou tragédií pro hasičský sbor, důvodem byla druhá oběť, která byla součástí hasičského sboru. Hasič položil svůj život při zásahu, jen pro zajímavost se jedná o druhé úmrtí od roku 1872.

Zřícení domu na Pankráci 1956

Při této akci hasiči zachránili 30 lidí. Zřícení však usmrtilo čtyři osoby a pět zranilo.

Požár plynojemu 1961

V této době byl poprvé použit vrtulník, který shazoval pytle cementu. Tyto pokusy byly však neúspěšné, z důvodu nulových zkušeností posádky vrtulníku. Požár se podařilo uhasit netradičním způsobem, po vyříznutí otvorů, díky kterým byl pomocí vody a pěny pohár uhašen.

Srpnová okupace Československa 1968

V této době „spojenečtí“ vojáci bránili hasičům v záchraně obyvatel při hašebních zásazích stejně jako němečtí SS v roce 1945. Sovětští vojáci způsobili požár v pěti domech ve Vinohradské části a to kvůli střelení kulometem do prostoru bytu a prodejny drogerie. Škoda se odhadla na 100 milionů korun. Byla poškozena i strašnická hasičská cisterna, kterou poškodil na hlídce sovětský tank. Nikdo z hasičů nebyl zraněn.

Požár průmyslového paláce Praha Holešovice 16. 10. 2008

Oheň vypukl krátce po 19:00 hodině, dle profesionálních výzkumů bylo zjištěno, že vznikl díky vařiči, umístěném na kuchyňce jednoho z výstavních stánků veletrhu zubařské techniky. Posledními osobami v objektu byli dva dělníci, kteří na místě vykonávali svou práci, správce jej kontaktoval o opuštění místa pracoviště. Následně při zhasínání a odchodu jeden z pracovníků v úzké kuchyňce zavadil o vařič, na kterém byly odloženy věci, o pár minut později byl stánek v plamenech a oheň se rozšiřoval na ostatní stánky. Celkem bylo nasazeno 282 hasičů, 36 jednotek hasičského záchranného sboru České republiky a sboru dobrovolných hasičů. Bylo použito 79 vozidel a 200 dýchacích přístrojů. Celý zásah trval více jak 24 hodin.

1.3 Požární zajímavosti okresu Praha-východ po druhé světové válce

Požární zajímavosti okresu Praha-východ po druhé světové válce pojednávají o událostech odehraných v těžkých dobách, kdy hasičská technika a možnosti dopravy byli na zcela nízké úrovni oproti srovnání s dnešní dobou. Autor toto téma do práce zapojil z důvodu zájmu a historické zvědavosti v místě, kterém žije.

1.3.1 Požární ochrana roku 1848

Při zaměření na požární ochranu roku 1848 v Čechách, byli požáry častou zhoubou. K této zásluze přispíval například samotný stavební materiál a formy používání ohně. Pro stavbu obydlí bylo kamene používáno velice zřídka či vůbec. Převážná většina obydlí byla stavěna pomocí dřeva. Uvnitř obydlí byl oheň používán v otevřených krbech nebo-li ohništích. Pro osvětlení se využívalo loučí a svíček, proto měl oheň doslova všude živou půdu. Člověk v tomto případě nebyl vždy tak opatrný a měl za jeho chyby jasný dopad. Mnoho požárů bylo také založeno i ze zlého úmyslu. Při rozpoutaném ohni se stával požár nepřítelem lidského nasazení, a také i úmrtí. Reakcí na tyto počáteční příčiny ohně byly opatření proti vzniku požáru. Lidé dbali na

vzájemnou pomoc proti společnému nepříteli. V prvních počátcích boje s ohněm se lidé pokoušeli hasit požár pomocí spíše bourání. V přístupném požáru se sbíhali sousedé, aby pomohli při hašení. Donášeli vodu ve štoudvích, vědrech či jiných nádobách a následně jej lili do ohně. Hořící krovy a stropy byli strhávány háky na zem, aby se daly polít vodou či dusit větvemi nebo plácačkami. Proto se následně ve zmatku nadělalo více škody než užitku. Našli se také lidé, kteří místo pomoci kradli a nehasili. Takto vše pokračovalo až do 16. století, kdy vznikla různá nařízení, která se týkala pomoci při ohních. V nařízeních bylo popsáno jak zabránit vzniku ohně, či jak se chovat při jeho hašení, zkrátka šlo o zavedení určitého hasebního řádu a organizaci osob během hašení.. Nejstarší řád v Čechách se pokládá nařízení města Prahy ze 14. století. Dalším nejstarším řádem se považuje řád města Chrudimi z roku 1510. V boji s ohněm se však spolupracovalo neorganizovaně, což vedlo k větší škodě, než užitku. V 16. století začala vznikat různá nařízení, která měla těmto škodám při likvidaci ohně zamezit. Hlavně ve velkých městech vznikala nařízení „řády požární“, která se týkala zábrany vzniku ohně, nebo jak postupovat při jeho likvidaci.

Větší změny, týkající se protipožární ochrany vznikaly až za dob vlády Marie Terezie a jejího syna Josefa II. Byly vypracovány dva patenty: pro královská města pražská a pro venkov. Byly rovněž určeny povinnosti všech řemesel, každé řemeslo hrálo v protipožární ochraně svoji roly. Postupně se zdokonalovaly i hasební pomůcky.

1.3.2 Protipožární ochrana po roce 1848

Ústavní změny, které vznikaly po revoluci 1848 dovoľovaly vzniku různých spolků, tedy i hasičských. První český sbor byl založen v Praze roku 1853, byl placený a kromě hasičství jeho členové vykonávali i jiné služby např. čištění ulic. Pokusy o založení dobrovolných hasičských sborů se nepodařily uskutečnit, až v roce 1864 vznikl první český dobrovolný hasičský sbor ve Velvarech. Za deset let bylo v Čechách 107 hasičských sborů, postupným přibýváním bylo potřeba tyto sbory organizovat, proto v srpnu 1876 byl konán první zemský sjezd hasičský v Praze a bylo odhlasováno ustanovení Ústřední jednoty zemské. Po vzoru Velvar vznikla i dobrovolná požární

ochrana na okrese Praha-východ v Říčanech a ve Steré Boleslavy, později v dalších městech i městečkách.

V roce 1901 to bylo již 140 profesionálních sborů a v roce 1903 celkem 158 dobrovolných hasičských sborů. Pro koordinaci práce mezi sbory bylo nutné ustavit další dobrovolný orgán zvaný „hasičská župa“.² Vedení se ujal vždy starosta župy.

Sbory dobrovolných hasičů se potýkaly s nedostatkem financí, aby mohly zasahovat při likvidaci ohně, musely se také postarat o své financování. Proto se pořádaly různé kulturní a společenské akce, okrsková, obvodová a župní cvičení, hasičské bály a divadla, obracely se na bohatší spoluobčany se žádostmi o finanční pomoc. Výtěžky z těchto akcí sloužily na zakoupení vybavení potřebného k likvidaci ohně, oblečení. Protože docházelo často k vážným zraněním, finanční prostředky bylo nutné použít při pomoci rodinám zraněného či mrtvého hasiče. Zraněných postupně přibývalo a bylo nutné pomáhat při cvičení členů. To vše stálo nemalé finanční prostředky. Proto hasičské sbory zakládaly knihovny a divadla. Členové se připravovali na účinné provedení zásahů, poznávali techniku a učili se pracovat s ní. Proto organizovaly jednotlivé župy okrsková a župní cvičení.

Od vyhlášení první světové války v roce 1914 až do jejího konce v roce 1918 byla činnost dobrovolných hasičských sborů a žup ochromena. Předsednictvo se scházelo pouze jednou v roce, pomáhalo při vyřizování podpor vdovám a sirotkům. Po ukončení války a nastolení míru se začaly konat valné hromady ve sborech a radost vedla k nové činnorodé práci.

V roce 1919 vznikl Svaz dobrovolného hasičstva československého. Vybavování sborů příslušnou výstrojí, doplňování členské základny mladými lidmi, nové organizační zásady a další činnosti byly práce, které měly vést k rozkvětu dobrovolného hasičstva. Oslovování nebylo jednotné, používalo se většinou: „pane“ nebo „příteli“. Oslovení „bratře“ nebo „sestro“³ došlo příkladně v Říčanském sboru v roce 1924.

V roce 1926 byl položen základní kámen ke stavbě hasičského domu v Praze na Vinohradech. Byly organizovány sbírky mezi členy hasičských sborů, ty nebyly

---

² LACINA, V. *Příspěvky k dějinám požární ochrany v okrese Praha – Východ*. 1. vyd. Tisková, ediční a propagační služba, státní podnik ZEPS 1991 s.[18] ISBN 80-7065-078-8

³ LACINA, V. *Příspěvky k dějinám požární ochrany v okrese Praha – Východ*. 1. vyd. Tisková, ediční a propagační služba, státní podnik ZEPS 1991 s.[29] ISBN 80-7065-078-8

většinou velké, ale byly dávány od srdce. Mezi základními kameny stavby je i kámen z Říčanského hradu. Slavnostní otevření se konalo v roce 1929. Prezident ČSR T.G.Masaryk vyslovil uznání dobrovolnému hasičstvu takto: „ *Sleduji a oceňuji záslužnou a náročnou práci dobrovolného hasičstva a jeho obětavá činnost je mně dobře známa. Hasičstvo dokazuje činem lásku k bližnímu a mravní hodnotu svých ideálů.*“⁴

Od druhé poloviny dvacátých let se dostala možnost nákupu motorových stříkaček, ty byly kupovány na úvěr a ručitelé byli samotní členové hasičských sborů. Ve 30. letech již některé sbory dosáhly významných výročí a současně si někteří členové zasloužili čestné uznání.

Výstavba hasičského domu vedla k situaci zadlužení a překročení rozpočtu, hlavní aktéři, kteří z této situace chtěli získat, byli Němci, ti současně dali návrh na odkoupení domu. Síla hasičských sborů vedla k tomu, že krize byla překonána. V letech 1929-1933 kapitalistický svět otřásla hospodářská krize, došlo to tak daleko, že v jednotlivých okresech byly založeny komitety pro nezaměstnané. Ovšem práci nedaly, ale byly vydávány tzv. žebračky. V roce 1933 se k moci dostává Adolf Hitler, jeho vláda se projevuje také na činnosti českého dobrovolného hasičstva, zejména v pohraničí. Členové se ještě usilovněji snaží získat finanční prostředky pro své vybavení a doplnění výstroje a výbroje. Vše řeší především různými půjčkami od záložen i jinak. Členové hasičstva se snaží působit především na veřejnost, aby dbala bezpečnosti při zacházení s ohněm, aby bylo odstraněno z obydlí vše, co nepotřebuje a co je lehce vznětlivé, díky prevenci nebude hasičstvo vydávat tolik prostředků na zbytečný zásah. Sbory se také podílely při obraně republiky, vzájemně si pomáhaly a spolupracovaly s pracujícími dělníky, zemědělci, učiteli a lékaři. Petr Bezruč napsal slezským hasičům báseň: „*Jenž v oheň, dým bez strachu jde s přilbou, sekerou a hadicí muž pravý na svém místě je v světě širém i na Skalici....*“⁵

---

⁴ LACINA, V. *Příspěvky k dějinám požární ochrany v okrese Praha – Východ*. 1. vyd. Tisková, ediční a propagační služba, státní podnik ZEPS 1991 s.[29] ISBN 80-7065-078-8

⁵ LACINA, V. *Příspěvky k dějinám požární ochrany v okrese Praha – Východ*. 1. vyd. Tisková, ediční a propagační služba, státní podnik TEPS 1991 s. [36] ISBN 80-7065-078-8.

2 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY, KATEGORIE, DRUHY A JEHO POSLÁNÍ

Posláním každého záchranného sboru je chránit životy, zdraví a majetek obyvatel. Hlavním úkolem není jen hašení požárů, ale také pomoc při živelných katastrofách a mimořádných událostech, mohou to být také teroristické útoky, nebo průmyslové havárie. Sbor je určený jako základní složka integrovaného záchranného systému. Při plnění svých úkolů plně spolupracuje s ostatními složkami integrovaného záchranného systému, do kterých spadají státní orgány, i orgány samosprávy, fyzické i právnické osoby a neziskové organizační sdružení občanů. Od roku 2001, kdy došlo k sloučení sboru s Hlavním úřadem civilní ochrany má hasičský záchranný sbor České republiky pravomoci podobné jako v mnoha Evropských zemích. Sbor je zřízený zákonem č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Veškeré tyto pravomoci, které vykonávají, jsou právními předpisy dle zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně tak rovněž dle zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému.

2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky tvoří:

- generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky;
- 14 hasičských záchranných sborů krajů;
- Střední a vyšší odborná škola požární ochrany;
- Záchranný útvar hasičského záchranného sboru České republiky v Hlučíně;
- Součástí jsou také vzdělávací, účelová i technická zařízení;
- Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaleč;
- Technický ústav požární ochrany Praha;
- Opravárenský závod Olomouc;
- Základna logistiky Olomouc.

2.2 Kategorie jednotek požární ochrany

Hasičské sbory se dělí do různých kategorií, jejich účelem je pokrytí celé ČR. Kategorie jsou od JPO I až do JPO VI.

JPO I

Jsou to profesionální hasiči, do nichž nespádají dobrovolné sbory;

JPO II / 1

Tato jednotka se skládá ze sboru dobrovolných hasičů, v obcích, které mají více jak 1000 obyvatel. Její početní stav se nejčastěji skládá ze základního a to je strojník a tři osoby jako posádka;

JPO II / 2

Tato jednotka se liší od JPO II / 1 jedinou věcí a to, že zabezpečuje výjezd dvou družstev o sníženém početním stavu;

JPO III / 1

Je také jednotkou sboru dobrovolných hasičů, která se skládá z jednotky družstva, které obsahuje výjezdovou jednotu o zmenšeném početním stavu a je také zřizována v obcích při více jak 1000 obyvatel;

JPO III / 2

Jednotka sboru dobrovolných hasičů, která se liší od JPO II / 1 zajištěním dvou výjezdových družstev o zmenšeném početním stavu;

JPO IV

Tato jednotka hasičského záchranného sboru podniku je zřizovaná právnickou nebo fyzickou podnikající osobou, jejím úkolem je poskytnutí techniky na základě písemné dohody operačního systému hasičského záchranného sboru České republiky;

JPO V

Je také jednotkou sboru dobrovolných hasičů, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu;

JPO VI

Jednotka se od JPO IV liší pouze tím, že spadá do jednotek dobrovolných hasičů.

2.3 Druhy hasičských odřadů:

Vyhledávající hasičský odřad

Vyhledávací a hasičský odřad s jedním družstvem vyhledávajícím, a dvěma družstvy záchrannými. Tyto družstva prování vyhledávání osob například ve zřícených budovách a zajišťují vyprošťování osob a následné poskytnutí lékařské pomoci. Poskytují také následné odstranění sutin.

Požární hasičský odřad

Požární hasičský odřad obsahují tři družstva, nebo tři skupiny, které zařizují dopravu vody a následné hasební práce.

Chemický a ekologický hasičský odřad

Tento druh odřadu je zaměřen na zásah, při úniku chemických či nebezpečných látek. Skládá se také z tří družstev či skupin. Do jeho zaměření spadají také stavby normých stěn, olejové havárie a dekontaminace zasahujících osob.

Povodňový hasičský odřad

Spadá do důležitých sil při živelné katastrofě v podobě povodní. Jeho posláním je záchrana a evakuace osob za pomoci člunů a lezecké techniky. Snaží se zajistit přežití osobám na daných povodňových místech. Jeho složení se skládá ze tří družstev, nebo skupin.

2.4 Stupně poplachu

Hlavním účelem vzniku těchto druhů poplachu bylo zaměření potřebných prostředků pro danou havárii a koordinaci spolupracujících složek. Tento stupeň poplachu vyhláší operační informační středisko, které jej předává do nejbližší požární stanice, která na místo havárie ihned vyjíždí.

První stupeň poplachu

Je vyhlášen při události, která může ohrožovat určité osoby, či jednotlivý objekt. Tento výkon práce provádějí základní složky, které není nutno v době zásahu koordinovat s více složkami.

Druhý stupeň poplachu

Druhý stupeň poplachu je závaznějším stupněm, než první stupeň. Vyhláší se v případě ohrožení do stovky osob, při více jak jednoho objektu se složitými přístupy a podmínkami v místě zásahu. Tento případ poplachu se liší od prvního stupně nutnou koordinací jednotek v místě zásahu.

Třetí stupeň poplachu

Třetí stupeň poplachu je vyhlášen v případě ohrožení stovek až jednoho tisíce občanů. Ohrožení může sahat až po jeden kilometr čtvereční, jako jsou povodí řek, havárii v letecké dopravě a ostatní. Záchrané a likvidační práce provádějí základní a ostatní složky za možnosti pomoci složek z okolních krajů. V místě zásahu je nutné vše koordinovat dle velitele zásahu. Pro usnadnění je možno místo zásahu rozdělit do několika úseků či sektorů. Dle rozhodnutí řídicího důstojníka hasičského záchranného sboru kraje je následně kontaktován za pomoci informačního střediska kraje hejtman. Na stejném principu je postupováno při oznámení třetího stupně starostovi obce s rozšířenou působností.

Zvláštní stupeň poplachu

Nejvyšší stupeň poplachu zvaný zvláštní stupeň poplachu je vyhlášen v případě mimořádné události a ohrožení více jak jednoho tisíce osob, či území přesahující jeden kilometr čtvereční. Veškeré záchrané a likvidační práce jsou prováděny základními a ostatními složkami, s využitím prostředků okolních krajů, v nejhorších případech je nutné použít ostatní či zahraniční pomoc. Veškeré koordinační postupy rozděluje velitel zásahu. Za jeho pomoci štábu velitele zásahu lze místo zásahu rozdělit na sektory a úseky, dle kterých musí být postup na nejpříjemnější strategické úrovni. Při vyhlášení tohoto stupně poplachu je operační informační středisko nuceno kontaktovat hejtmana kraje. Za stejných postupů a rozhodnutí velitele zásahu se informace oznamují

starostovi dotčené obce s rozšířenou působností. Veškerá tato činnost je, koordinuje informační středisko, které povolává potřebné síly a prostředky z krajů, dále informuje generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky. Pomoc vykonává také informační a operační středisko generálního ředitelství.

2.5 Přehled hasičských záchranných sborů krajů

Každý kraj se dělí místem svého zásahového území, proto vybavení každé krajské základny je jiné, s tímto vybavením následně každý den jednotka daného kraje operuje a vykonává záchrannou činnost, není stejné jako u každého sousedního kraje. Zaměřují se proto přesně na místo, do kterého vykonávají záchrannou a likvidační činnost, například v horských oblastech mají hasiči jiné vybavení, než hasiči v Praze. Pro případ oživení následujících sborů autor uvedl veškeré kraje v České republice, do kterých se hasičské jednotky dělí. Pro představu následně uvedl i fotografii, na které jsou kraje vyobrazeny.

- Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy;
- Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje;
- Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje;
- Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje;
- Hasičský záchranný sbor kraje Vysočina;
- Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého kraje;
- Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje;
- Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje;
- Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje;
- Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje;
- Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje;
- Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje;
- Hasičský záchranný sbor Ústeckého kraje;
- Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje.

Obrázek 3 Dělení krajů v České republice

6

---

⁶ Mapa krajů v České republice, do kterých se dělí jednotlivé záchranné sbory.

Zdroj: Tiskovkyinfo.cz

3 HODNOSTI HASIČŮ A FUNKCIONÁŘŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA

Autor se tímto tématem zaměřil na dělení hodností každého pracovníka Hasičského záchranného sboru České republiky. U dobrovolných hasičů autor uvedl i jejich stručnou náplň práce. Veškeré tyto zkratky následně vysvětlil v poznámce pod čarou.

3.1 Dělení funkcionářů Čech, Moravy a Slezska od nejnižšího typu

- Pracovník ústředí sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska, instruktor ÚHŠ⁷, pracovník CHH⁸;
- Vedoucí odboru ústředí sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska, zástupce ředitele ÚHŠ, zástupce ředitele CHH;
- Ředitel ÚHŠ, ředitel CHH, ředitel zařízení sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska;
- Člen odborné rady sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska;
- Člen ÚKRR⁹;
- Člen výkonného výboru sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska;
- Ředitel Kanceláře sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska;
- Náměstek starosty sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska a předseda ÚKRR;
- Starosta sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska.

3.2 Funkcionáři Krajského sdružení hasičů (KSH10)

- Pracovník Kanceláře KSH;
- Vedoucí pracovník Kanceláře KSH;
- Člen odborné rady KSH a KKRR¹¹;

---

⁷ ÚHŠ – Ústřední hasičská škola;

⁸ CHH – Centrum hasičského hnutí;

⁹ ÚKRR – Ústřední kontrolní a revizní rada;

¹⁰ KSH – Krajské sdružení hasičů

¹¹ KKRR – Krajská kontrolní revizní rada

- Člen vedení KSH a VV KSH¹², předseda KKRR;
- Starosta KSH.

3.3 Funkcionáři okresního sdružení hasičů (OSH¹³)

- Inspektor OSH;
- Vedoucí inspektor OSH;
- Člen odborné rady OSH;
- Člen výkonného výboru OSH a OKRR¹⁴;
- Náměstek starosty OSH a předseda OKRR;
- Starosta OSH.

3.4 Funkcionáři sboru dobrovolných hasičů (SDH¹⁵):

- Vedoucí kolektivu;
- Člen výboru SDH - RR¹⁶ nebo revizor;
- Náměstek starosty SDH, velitel SDH a předseda RR;
- Starosta SDH.

3.5 Funkcionáři okrsku:

- Aktivista okrskového výboru;
- Člen okrskového výboru - RR nebo revizor;
- Náměstek starosty okrsku, okrskový velitel a předseda RR;

---

¹² VV KSH – Výkonný výbor Krajského sdružení hasičů

¹³ OSH – Okresní sdružení hasičů

¹⁴ OKRR - Okresní kontrolní a revizní rada

¹⁵ SDH – Sbor dobrovolných hasičů

¹⁶ RR – Revizní rada

- Starosta okrsku.

3.6 Členové sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska:

- Člen sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska;
- Člen sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska po tři letech členství;
- Člen sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska po pěti letech členství;
- Člen sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska po osmi letech členství, nebo velitel družstva;
- Člen sboru hasičů Čech, Moravy a Slezska po deseti letech členství, nebo člen rady mladých hasičů.

4 Označení dobrovolných hasičů na výložkách a náramenících pracovního stejnokroje a svetrů:

Hasič;

Je to základní člen sboru, který nevydává žádné rozkazy a nemá žádné pravomoci oproti ostatním vyšším hodnostem.

Starší hasič po třech letech členství v jednotce;

Nijak zvláště se neliší od běžného hasiče, má o něco vyšší pravomoci než on, avšak jediným rozdílem sou dvě stříbrné růžice.

Strojník;

Strojník musí splňovat veškeré kurzy a školení jeho pravomoci je obsluha požární stříkačky a také doprava na místo havárie, proto musí být držitelem kategorie C profesního školení a chodí každý rok na pravidelné školení. U každé jednotky je více strojníků (záloze) – aby byla možnost strojníka bez větších problémů nahradit.

Technik;

Hlavní náplní práce technika je veškerá funkčnost vybavení a veškerých požárních

Velitel družstva;

Velitel družstva je také zástupce velitele dobrovolné jednotky plní veškeré rozkazy a rozhoduje při zásahu v době nepřítomnosti velitele dobrovolné jednotky je jeho pravou rukou. Musí byt dostatečně proškolen a znát veškeré možné následky, které mohou jeho jednotce hrozit v době zásahu, také musí vědět jak v době určitých havárií postupovat.

Velitel dobrovolné jednotky.

Je hlavním koordinátorem veškerých postupů a vývoje v době zásahu, vydává veškeré rozkazy a nese za jednotku plnou zodpovědnost.

5 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Oficiálně vznikl pomocí zákona č.239/2000 Sb., ale jeho základy sahají do roku 1993. Vznikl za potřeby každodenní spolupráce hasičů, policie a zdravotníků a dalších složek při mimořádných událostech například požárech, dopravních nehodách, chemických havárií a dalších. Spolupráce byla nutná k dosažení rychlé a účinné záchrany nebo likvidace mimořádných událostí. Forma spolupráce na místě zásahu existovala vždy, avšak nesahala na takovou úroveň, kterou stanovil integrovaný záchranný systém. I dnes odlišná pracovní náplň i pravomoci jednotlivých složek stále vylepšují koordinaci postupů v těchto situacích.

Integrovaný záchranný systém ve zkratce řečeno IZS je daný jako efektivní systém vazeb a pravidel spolupráce. Dalším jeho úkolem je koordinace bezpečnostních a záchranných složek orgánů samosprávy a státní správy. Slouží i jako pomoc fyzickým a právnickým osobám při provádění likvidačních nebo záchranných prací. Má důležitou roli také v případech mimořádných událostí. Ve zkratce má integrovaný záchranný systém zaúkolovat každou osobu, která může pomoci tak, aby zároveň nepřekážela jiné osobě při výkonu zásahu.

Při tvorbě zásad Integrovaného záchranného systému se vycházelo z analýzy obecně závazných právních předpisů, díky kterým jsou jednotlivé složky oprávněny k činnosti a jejich odpovědnosti za plnění určitých úkolů při likvidaci mimořádných událostí. Dále se vycházelo z reálného a časově dostupného nasazení daných sil a prostředků. Pro zahájení těchto všech zásad bylo nutno plné spolupráce a možností stoprocentní aktivace systému prostřednictvím zavedených linek tísňového volání, které jsou 150, 155 a 158. Veškeré tyto zásady byly stanoveny usnesením vlády č. 246/2003 při tvorbě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

5.1 Do základních složek Integrovaného záchranného systému spadají:

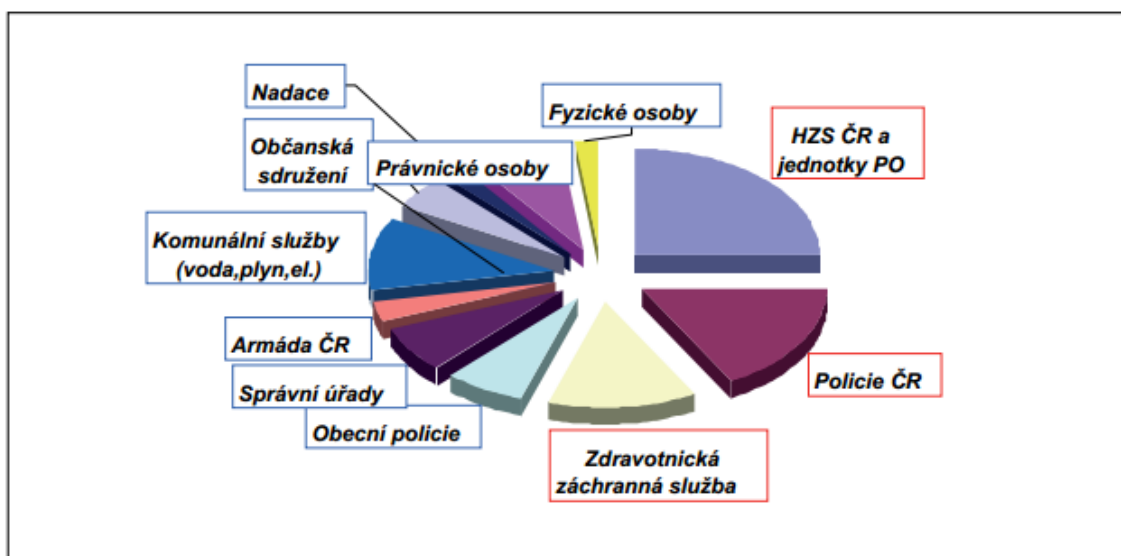
Hasičský záchranný sbor České republiky;

- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany;
- Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby;
- Policie České republiky;

Mezi ostatní složky Integrovaného záchranného systému patří

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil;
- Obecní policie;
- Orgány ochrany veřejného zdraví;
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby;
- Zařízení civilní ochrany;
- Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Obrázek 4 Složky Integrovaného záchranného systému

Zdroj: www.mvcr.cz

Hlavním koordinátorem je hasičský záchranný sbor České republiky, je také páteří integrovaného záchranného systému. Pro vysvětlení v praxi má hasičský záchranný sbor České republiky největší pravomoci při zásahu a velení při zásahu více složek Integrovaného záchranného systému přebírá vždy velitel Hasičského záchranného sboru České republiky. Ten následně řídí součinnost složek a koordinuje záchranné a likvidační práce.

Operační a informační středisko integrovaného záchranného systému slouží v případech nasazení či povolání potřebné síly a prostředků jednotek integrovaného záchranného systému a to vždy v konkrétní lokalitě. Na této strategické úrovni je následně integrovaný záchranný systém koordinován krizovými orgány krajů a Ministerstva vnitra.

Velitel zásahu má dle integrovaného záchranného systému velice rozsáhlé pravomoci, které jsou dány zákonem. Jeho pravomoci jsou zakázat či omezit vstup osob na místo zásahu, nařízení evakuace osob nebo jiná dočasná opatření k ochraně osob, života, majetku či životního prostředí. Velitel zásahu je rovněž oprávněn dle zákona vyzvat právnické a fyzické osoby k nasazení osobní či fyzické pomoci. Občané a firmy mají ze zákona povinnost o tuto žádost pomoci ihned vyslyšet a to v případech mimořádných událostí.

Práva a povinnosti těchto fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob jsou při událostech stanoveny zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, v §23-25.

V kostce řečeno integrovaný záchranný systém byl vyvinut pro provádění záchranných a likvidačních prací, které jsou zapříčiněny živelnými a mimořádnými událostmi. Do náplně práce integrovaného záchranného systému spadá eliminace bezprostředního vlivu havárie na osoby a životní prostředí, další fází je příprava na obnovení přijatelných životních podmínek, života ve společnosti a záchrana materiálních hodnot. Do hlavního úkolu spadá koordinace postupu orgánů státní správy, dále samosprávy a záchranných složek, které se připravují na likvidaci havárií a jejich celkové zdolávání i odstraňování následků.

5.2 Integrovaný záchranný systém a jeho dokumentace

Dle § 14 vyhlášky č. 328/2001 Sb. z přesného dne 5. září roku 2001 a dokumentací o různých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb. jsou tyto druhy dokumentace o:

- Typové činnosti;
- Havarijní plán krajů a vnější havarijní plán;
- Dohoda o poskytnutí pomoci;

Dokumentace o společných zahraničních a likvidačních pracích i statických přehledech; Dokumentace o společných školeních, instruktážích a cvičení složek celého integrovaného záchranného systému;

Poplachový plán integrovaného záchranného systému.

Typové činnosti jsou zpracovávány dle § 18 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o určitých podrobnostech integrovaného záchranného systému je zaznamenáno ve vyhlášce č. 429/2003 Sb. Tuto typovou činnost vydává MV-generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky. Typová činnost obsahuje daný postup složek integrovaného záchranného systému při likvidačních, záchranných a jiných pracích, a to s ohledem na daný druh či charakter události.

Dohoda o poskytnutí pomoci je na základě § 21 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému. Další je o změně některých zákonů, které jsou evidovány v zákoně č. 320/2002 Sb. dále jen o podrobnostech zabezpečení, které je zapsáno v zákoně na základě § 15 vyhlášky č. 328/2001 Sb.

Další dohody se dělí na pomoc plánovanou na vyžádání dle §21 zákona o IZS., o poskytnutí věcné či osobní pomoci je uvedeno v zákoně §15. Ostatní dohody se týkají součinnosti složek IZS. a o spolupráci mezi sebou.

Dokumentace o společných zahraničních a likvidačních pracích i statických přehledech se zaměřuje na zpracování vlastních dokumentací každých složek, které se účastnili prvního či druhého poplachu v místě zásahu. Zprávu o zásahu zpracovává sám velitel, který zprávu předává hasičskému záchrannému sboru kraje a to nejpozději do 14 dnů. V případě třetího či zvláštního vyhlášeného poplachu zprávu zpracovává hasičský záchranný sbor kraje a to pro určité území, postižené danou událostí, tu poté předává hejtmanovi nebo starostovi obce s rozšířenou působností. Důležité je podotknout, že

starosta či hejtman dostávají tuto dokumentaci jen, zda likvidační a záchranné práce koordinovali. Do zprávy se evidují údaje o vzniku události, průběh záchranných a likvidačních prací, použité síly a prostředky, postup složek při události v místě zásahu, následky události, velikost škod a uchráněná hodnota, počet usmrcených zraněných nebo evakuovaných osob, údaje o věcné a osobní pomoci, do které se zakresluje i grafické znázornění místa, kde byl zásah proveden. Každá zpracovávaná statistika hasičským záchranným sborem je prováděna podle zvláštního právního předpisu, tak aby byli zcela výstižné každé detaily o zásahu a následně byli, využity pro analýzy mimořádných událostí dle § 25 odst. 2 písm. a). Dalším účelem těchto předpisů evidování je potřeba v zvláštních případech obnovení události, popřípadě i různé jiné analytické potřeby složek, fyzických nebo právnických osob.

Dokumentace o společných školeních, instruktážích a cvičení složek celého integrovaného záchranného systému vychází z vyhlášky č. 247/2001, kde je uvedeno vše ohledně přípravy a doporučeného postupu o provádění taktických cvičení. Další vyhláškou o činnosti jednotek požární ochrany je č. 226/2005 Sb. a zákona č. 239/2000 Sb., která se zaměřuje na změnu některých zákonů a integrovaným záchranným systémem. O zabezpečení integrovaného záchranného systému se dočítá ve znění zákona č. 320/2002 Sb. a vyhlášky č. 328/2001 Sb. Doporučenou přípravou a postupem taktických cvičení jsou stanovena tyto základní provedení jako například postup organizátora o taktických a prověřovaných cvičeních při vyhodnocovací a realizační etapě těchto cvičení, vše musí obsahovat rozsah a obsah dokumentace k taktickým a prověřovacím cvičením a pravidel jejich zpracování. Poslední zásadou je archivace zpracované dokumentace z těchto prověřovacích a taktických cvičení.

Poplachový plán integrovaného záchranného systému je uložen na územně příslušném operačním středisku integrovaného záchranného systému, kterým je hasičský záchranný sbor kraje. Plán obsahuje spojení na základní i ostatní složky integrovaného záchranného systému, přehled sil a prostředků ostatních složek integrovaného záchranného systému a v poslední řadě způsoby různých povolání a vyrozumívání vedoucích složek a dalších orgánů a funkcí.

5.3 Tísňová volání v České republice

Tísňové volání je zcela bezplatná volba čísel, které je možné dohledat kdekoli v telefonních seznamech. Všechna telefonní čísla pro tísňová volání jsou zcela zdarma a fungují nepřetržitě. Tyto linky jsou určeny pro záchranu lidských životů či v případech ohrožení zdraví či majetku. Například při odejmutí karty SIM z telefonu, je možné se dovolat a to i v případě, pokud se jedná o ztrátu signálu mateřského operátora. Pro Českou republiku se tyto čísla dělí do několika druhů určení, avšak složky spolu při události komunikují. Operátoři musí zcela ovládat jak Český, tak i Anglický jazyk, procházejí základními seznámeními a proškolením v oblasti komunikace s osobami, kterým může hrozit nebezpečí a následně také tím jak poskytnout první pomoc. Musí jednat klidně a k věci, jelikož v době havárie jde nejvíce o psychickou podporu člověka, který na linku volá.

Častým problémem těchto čísel je také jejich zneužití, které se projevuje zejména použitím alkoholu a následného zavolání na tísňové číslo, někteří lidé se tím zcela baví, nejčastěji to bývají právě mladiství či osoby, které nejsou seznámeny s následky, které jim mohou následně hrozit. Za toto zneužití je možné udělit pokutu až 200 tisíc korun.

Hlavní centrála linky 112 sídlí v Praze na ulici Sokolská.

Obrázek 5 Centrála linky 112

Zdroj: www.denik.cz

Přehled základních tísňových čísel v České republice:

150 Hasičský záchranný sbor České republiky;

155 Zdravotnická záchranná služba;
158 Policie České republiky;
112 Tísňové číslo jednotné pro celou Evropu.

5.3.1 Vznik jednotného tísňového čísla 112 pro Evropu

Roku 1991 rada Evropských společností se shodla na vydání rozhodnutí č. 91/396/EEC, které bylo rozhodnuto dne 21.července roku 1991. Hlavním důvodem vzniku tohoto společného a jednotného čísla, bylo usnadnění komunikace s tísňovými službami v rámci Evropské unie. Hlavní příčinou byli cizinci, kteří neznají tísňová čísla v zemi, ve které se nacházejí a následně mají i jazykové problémy při dané události. Tento způsob zabezpečení musel odpovídat národní organizaci nouzových systémů. Všem státům unie byla zadána povinnost zavedení a plné funkčnosti telefonního čísla 112 nejpozději do konce roku 1996. V České republice byla nejdříve na toto číslo zavedena služba informací o přesném čase, které bylo realizováno roku 1998 následně až 19. dubna roku 2000 na základě usnesení vlády č. 391/2000 a ve znění usnesení vlády č. 350/2002 ze dne 3. dubna roku 2002 bylo vybudováno 14 telefonních center tísňového volání. Následné testování těchto center a plného provozu pro veřejnost bylo provedeno až v červnu roku 2004.

5.3.2 Komunikace s tísňovou linkou

V první řadě je důležité vědět kterou složku kontaktovat v případě, že tuto věc osoba neví, volá číslo 112. Při kontaktování tísňové linky jsou osobě doporučeny tyto následné postupy:

- Zachovat klid;
- Najít bezpečné místo, z kterého se dá telefonovat s tísňovou linkou;
- Vyčkat na přihlášení operátora;
- Stručně a jasně popsat situaci (jméno, příjmení, číslo telefonu, z kterého osoba volá, popsat co se stalo, kdy se událost stala, či pořád probíhá, počet osob v ohrožení);

Mezi hlavní a zásadní informace pro tísňovou linku jsou:

- Uvedení přesného místa, kde je pomoc požadována;
- Upozornění na možná nebezpečí na místě, kde se událost nachází;
- Nutné je odpovídat na otázky dispečera a postupovat dle jeho pokynů;
- Nezavěšovat pokud operátor sám neřekne;
- Ponechat si telefonní linku volnou v případě dalšího hovoru či přepojení;
- Při zhoršení či zlepšení situace je osoba povinna znovu kontaktovat tísňovou linku.

6 LETECKÁ HASIČSKÁ SLUŽBA

V prvé řadě je důležité podotknout, že letecká hasičská záchranná služba využívá vrtulníky policie České republiky.

Letecká hasičská záchranná služba se zaměřuje na službu poskytovanou vlastníkům lesů dle ustanovení § 46 odstav 1 zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a změně zákonů či doplnění. Je zajišťována pro všechny lesy na území celé České republiky. Výjimkou jsou lesy, které jsou v působnosti Ministerstva obrany a Ministerstva životního prostředí. Tyto jsou v návaznosti na ustanovení § 5 A § 7 odst. 2 zákona č. 113/1995 Sb. ve znění o tehdejších předpisech v požární ochraně.

Pro všechna případná opatření byly zpracovány směrnice, které zřídilo Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem České republiky a Ministerstvem zemědělství.

Letecká hlídka má v hlavní náplni práce provádět hlídkovou činnost a hašení lesních požárů. Ze soukromého sektoru byla zprostředkována i spolupráce se soukromým leteckým provozovatelem, a to v případech žádosti o pomoc při hašení lesních požárů.

Další pravomocí Ministerstva vnitra - generálního ředitelství hasičského záchranného sporu České republiky je pravomoc k vyzvání policii a její leteckou službu, o poskytnutí vrtulníku, který je vybaven závěsným zařízením pro uvolnění hasební látky.

Letecká technika je v lesích zcela neocenitelná, v mnoha případech se jedná o lesní požáry v těžko přístupném terénu, kde běžné pozemní jednotky problematicky či vůbec zasahují. Proto letecká hasičská služba při shození fronty vody do požáru bývá často jedinou možností, aby se požár nerozšířil či byl uhašen.

V případě zařazení ostatních sil do systému letecké hasičské služby a poplachových požárních plánů krajů jsou tyto síly financovány Ministerstvem zemědělství ze svého rozpočtu.

Pravomoc o vyžádání letadla v případě hašení lesů má pouze předurčené operační a informační středisko hasičského záchranného sboru kraje. Důležitým místem pro daný sektor je stanice letecké záchranné služby, které má neustálý přehled o poloze sil tak i prostředků, dále může vyhodnotit priority určené k nasazení v případě požadavků o vzlet letadla v jednom okamžiku. Každý velitel zásahu má proto pravomoci na požadavek o hašení letadlo, který je zaslán na požadovanou stanici letecké hasičské

služby. V oblastech sektoru B a C v kterých se nenachází technika pro daný zásah, jsou kontaktovány nejbližší stanice sektoru A s možným nasazením.

Ohledně příprav požární jednotky a spolupráce s leteckou technikou byl vydán konспект odborné přípravy požárních jednotek.

Obrázek 6 Letecká hasičská služba ČR

zdroj: www.hzscr.cz

6.1 Územní kategorie

Území kategorie A

Do tohoto místa s vyšším výskytem lesních ekosystémů a i vyšším rizikem požárů spadají:

Krušné hory, Český les, Plzeňská pahorkatina a část kladensko-rakovnické pánve;

Šumava, Písecko, Novohradsko;

Krkonoše, severní Čechy;

Českomoravská vrchovina;

Orlické hory, Jeseníky;

Vsetínsko.

Území kategorie B

Liší nižším výskytem ekosystémů a také nižším rizikem požárů.

Plzeňská pahorkatina;

Benešovsko;

Blanensko;

Opavsko.

Území kategorie C

Poslední kategorií území je písmeno C, spadá také do výskytu lesních ekosystémů, ale s nízkým rizikem požárů.

Dolní polabí;

Střední Polabí, Žďárské vrchy;

Střední Morava, Svitavsko;

Jižní Morava.

7 ZÁCHRANNÉ OPERACE V ZAHRANICÍ V PŘÍPADĚ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Pro vysílání záchranných jednotek do zahraničí je nutné jako první požadavek znát místo a vzdálenost určení. Tato operace vzniká na požádání států v Evropě nebo jiných zemích světa o pomoc. Následné poskytnutí pomoci se pozemně vztahuje do 1000Km, nebo letecky na vzdálenost do 2500Km. Pro sousední státy České republiky se pomoc vysílá pozemně a letecky jen při vážných případech.

Druhy dopravy se dělí na leteckou, pozemní a kombinovanou.

Při letecké přepravě jsou plně připraveny letouny An-26, kdy pohotovost letounu se pohybuje do doby 3-6 hodin. Další je možné využití letounu TU-154 a vrtulníku Mi-17. Tento způsob dopravy je omezený na nejvyšší počet 25 osob s maximálním nasazením do 5. dnů. Doprava pozemní se zaměřuje na převoz těžké techniky, která je nasazena místě postižení maximálně 10dní. Z finančního hlediska se nasazuje jednotka také o maximálním počtu do 25 osob, které sebou mohou mít do 6 plně funkčních vozidel.

Při poskytování obou způsobů dopravy, které se provádí při vzdálené dopravě do 2500Km tyto složky jak letecká tak pozemní plně spolupracují. První na místo se dostává letecká jednotka, která se pokouší o zabezpečení oblasti.

Záchranné práce se dělí do několika druhů, jako jsou záchranná a vyhledávací činnost v případě zřícení budov, likvidaci požárů, záchranné a vyhledávací práce při povodních, případy chemických a ekologických havárií a další pohromy či katastrofy.

Následně autor uvedl jednu ze spoluprací s hasičským záchranným sborem Slovenské republiky.

Obrázek 7 Spolupráce s hasičským záchranným sborem Slovenské republiky

MINISTERSTVO VNITRA
generální ředitelství Hasičského
záchranného sboru České
republiky

genmjr. Ing. Miroslav ŠTĚPÁN
Generální ředitel
Hasičského záchranného sboru ČR
a náměstek ministra vnitra

MINISTERSTVO VNÚTRA SR
Prezídium Hasičského
a záchranného zboru

plk. Ing. Jozef PALUŠ
Prezident
Hasičského a záchranného zboru
Slovenská republika

**METODICKÉ POKYNY
PRO SPOLUPRÁCI JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY
ČESKÉ REPUBLIKY
A HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO SBORU
A HASIČSKÝCH JEDNOTEK SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PŘI VZÁJEMNÉ POMOCI
PŘI ZDOLÁVÁNÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ**

**METODICKÉ POKYNY
PRE SPOLUPRÁCU JEDNOTIEK POŽIARNEJ OCHRANY
ČESKEJ REPUBLIKY
A HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU
A HASIČSKÝCH JEDNOTIEK V SLOVENSKEJ REPUBLIKE
PRI VZÁJOMNEJ POMOCI
PRI ZDOLÁVANÍ MIMORIADNYCH UDALOSTÍ**

PRAHA – BRATISLAVA
2004

Zdroj: MV-generální ředitelství HZS ČR

8 CIVILNÍ NOUZOVÁ PŘIPRAVENOST

Oddělení civilní nouzové připravenosti se zaměřuje na spolupráci s mezinárodními organizacemi v rámci Evropské unie a NATO. Úkolem v rámci Evropské unie je řešení mechanismu civilní ochrany společenství, přičemž obecnými úkoly je poskytnutí pomoci v případech mimořádných událostí a následného usnadnění koordinačního programu při zásazích.

Mezi prvky, které střeží mechanismus civilní ochrany společenství patří Monitorovací a informační centrum s komunikačním a informačním systémem v případech živelných událostí. Mechanismus civilní ochrany byl zřízen roku 2001 dle rozhodnutí rady 2001/972/ES, Euratom, je jednoduchým a přitom účinným nástrojem pro asistenční zásahy v oblasti civilní ochrany. Pomocí tohoto programu lze plně komunikovat a koordinovat poptávanou a nabízenou pomoc. Mezi další nástroj civilního oddělení patří moduly civilního oddělení, které byly vytvořeny z vnitrostátních zdrojů, jejich hlavním cílem je účastnění při pomoci mimořádných událostí. Oddělení této civilní nouzové připravenosti spolupracuje s mnoha mezinárodními organizacemi, jako jsou:

- UN; united nations (spojené národy)
- OCHA; Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí)
- AGEE; Agricultural and Extension Education (Společnost zaměřující na rozšíření zemědělského vzdělání)
- UNEP; Program OSN pro životní prostředí
- OBSE; Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

Další působností Oddělení civilní nouzové připravenosti je funkce sekretariátu Výboru pro civilní nouzové plánování, který je stálý orgán bezpečnostní rady státu pro oblast civilního nouzového plánování a její koordinaci ohledně bezpečnosti státu. Funkce Oddělení civilní nouzové připravenosti spočívá v zabezpečení administrativní organizační přípravě a jejím průběhu při jednotlivých jednáních pro Výbor civilního nouzového plánování. Její odpovědnost sahá také do zpracování výstupních materiálů ze všech jednání Oddělení civilní nouzové připravenosti. Další činností je sledovat a vyhotovovat plnění ze závěru průběžných schůzí, zpracovává veškeré činnosti Oddělení

civilní nouzové připravenosti, které uplynuli za daný kalendářní rok. Posledním vyhotovením v roce je sestavení ročního plánu, na kterém se podílí také výbor civilního nouzového plánování.

9 VÝKON SLUŽBY JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY

Výkon služby se dělí na organizační řízení a operační řízení. Při organizačním řízení při výkonu služby se zaměstnanci zaměřují na dosažení stálé odborné organizační, i technické způsobilosti. Jejich dalším úkolem při tomto výkonu služby je zachovávat plnou způsobilost veškerých sil a prostředků pro plnění zásahů požární ochrany. Přesnějším zaměřením se rozumí fyzický tak i psychický výcvik znalostí pomocí výcviků a školení. Pracovníci vykonávají také údržbu požární techniky a veškerého vybavení.

Pod pojmem operační řízení se rozumí činnost, při které se vykonává zásahová činnost od přijetí zprávy například o požáru či jiné mimořádné události, operační řízení končí při příjezdu sil i prostředků na místo dané dislokace.

Výkon služby se liší dle jednotek požární ochrany, které se rozlišují na jednotky:

Hasičského záchranného sboru kraje;

Jejich pracovně právní stah se řídí zákonem č. 361/2003 Sb. zaměřeném na služební poměr ve sboru. Doplňující ustanovení jsou k nalezení v zákoně č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky. Základní počet příslušníků na stanici a zároveň ve službě určuje vyhláška č. 247/2001 Sb. o organizaci daných jednotek, které vykonávají směnu.

Hasičského záchranného sboru podniku;

Vykonávají zaměstnanci pracovní vztah a řídí se zákonem č. 262/2006 Sb. dle zákoníku práce. Jejich služba je navržena rovnoměrně, nebo nerovnoměrně.

Sboru dobrovolných hasičů obce;

Tuto činnost vykonávají hasiči obce zcela dobrovolně.

Sboru dobrovolných hasičů podniku;

Pracovníci Sboru dobrovolných hasičů podniku mají ve své smlouvě uvedeno vykonávat službu v jednotce vedle jiných pracovních úkolů. Do této jednotky je možno

zařadit i osoby, kteří vykonávají tuto službu jako své zaměstnání, díky tomu se urychluje schopnost výjezdu do akcí a i jejich průběh.

Řádu výkonu služby v jednotce požární ochrany.

Řídí se pokynem Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky č. 25/2009 ze dne 8. 6. 2009 o Řádu z výkonu služby.

9.1 Státní požární dozor

Státní požární dozor je vykonáván mnoha různými orgány, které v této dané věci zastupují stát. Do hlavního orgánu státní správy v oboru požární ochrany, a které vykonávají státní dozor, jsou Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky a hasičské záchranné sbory krajů. Jejich cílem je zajištění požární bezpečnosti občanů. Tato požární bezpečnost se poměrně liší, například při budování určité stavby se dbá na stanovená kritéria požární bezpečnosti. Při kontrolních činnostech se jedná o dozor státu nad danými povinnostmi při provozování již postavených staveb. Po události se zjišťuje příčina vzniku, ale i kdo mohl požár založit a kdo je následně odpovědný za danou škodu.

Státní požární dozor vykonává v místě příslušný záchranný sbor kraje a to s výjimkou vyhrazených požárních systémů a posuzování výrobků.

Státní požární dozor vykonává také Ministerstvo vnitra a generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky, který koná pouze posuzováním dokumentace dle stavebního zákona. Dalším účelem je dodržení veškerých podmínek požární bezpečnosti staveb.

Každá osoba plnící úkol z ohledu požární ochrany je povinna zachovat mlčenlivost o veškerých skutečích. Tato prevence je prováděna z důvodu zneužití informací nepovolanými osobami. Tato povinnost mlčenlivosti trvá i v době po ukončení pracovního poměru či po splnění úkolu. Zaměstnanci jsou oprávněni nahlížet do dokumentů a potřebných materiálů. Jejich pravomoc při provádění úkonu se také vztahuje na vstup do budovy, zařízení či objektu a to s možností na dobu nutnou. Státní požární dozor mohou vykonávat příslušníci, kteří mají odpovídající odbornou

způsobilost, která je dána vnitřním předpisem hasičského záchranného sboru České republiky.

Při hrozbě nevyhnutelného požáru a k odstranění tohoto problému je státní orgán oprávněn:

- Zastavit činnost;
- Vyloučit danou věc z užívání;
- Zastavit provoz.

Veškeré tyto činnosti jsou obnoveny až po odstranění hrozeb a veškerých problémů.

10 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A JEHO SYSTÉM

Tímto pojmem se rozumí souhrn určitých činností různých orgánů, které jsou zaměřeny na vyhodnocení bezpečnostních rizik, organizování, kontrolu a zprostředkování souvisejících s řešením krizových situací. Daný zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení předepisuje v případě krizového stavu Ministerstvo vnitra jako hlavní koordinační orgán zaměřený na změnu některých zákonů v krizovém řízení.

10.1 Krizové stavy

Tomuto stavu či situaci se rozumí mimořádná událost, uvedena dle zákona č. 240/2000 Sb., při které hrozí nebezpečí, při nichž je jakkoli narušena infrastruktura, zdraví, životů, obyvatel nebo hrozba státu. Tyto stavy se dělí do několika druhů, jako jsou stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav.

Stav nebezpečí je ohrožení zdraví, života, majetku i životního prostředí. Tento stav vzniká v případě, nízké intenzity rozsahu. Stav vyhláší Hejtmán a vztahuje se na celý kraj či město. Jeho časová působnost je 30 dní pro delší působnost je nutný souhlas vlády.

Nouzový stav vzniká v případech živelných pohrom, průmyslových či ekologických havárií. Dalším vznikem mohou být nehody či jiné nebezpečí, které ohrožuje občany na životě majetku a zdraví. Rozsah tohoto stavu se pohybuje na celý stát, nebo jeho část. Délka trvání se pohybuje také do 30 dnů pro prodloužení tohoto stavu je třeba souhlas Parlamentu. Vyhlášující orgán tohoto stavu je vláda a zřizuje jen předseda vlády.

Stav ohrožení vlády vyhláší Parlament na návrh vlády. Vzniká v případě nevyhnutelného ohrožení svrchnosti státu a jeho ohrožení na celistvosti i demokratických základech. Rozsah se týká stejně, jako u nouzového stavu části či celého státu. Trvání ohrožení je bez omezení.

Válečný stav vzniká za příčiny napadení České republiky, v tomto stavu je nutno plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně před napadením. Účinnost tohoto stavu se týká celého státu a jeho doba trvání je neomezená. Vyhlášujícím orgánem tohoto stavu je parlament, který tak učiní po návrhu vlády.

11 OTÁZKY NA ČLENA HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY

Jelikož autor je autor členem SDH a má známí mezi profesionálními hasiči, tak pro větší objektivitu této práce vyzpovídal člena JPO1 který v této jednotce vykonává funkci člena profesionálních hasičů při výjezdových událostech.

Jak jste se dostal k této práci?

Začínal jsem u podnikových hasičů, kde již pracoval kolega z naší obce.

Byl váš sen od malička stát se hasičem?

Nevím, asi ne.

Co vás na této práci nejvíce láká?

Nevím, jestli se dá říci láká, je to zajímavá, různorodá práce.

Jak dlouho jste u profesionálních hasičů?

Od roku 1985.

Přijde vám vaše práce nebezpečná?

Někdy nebezpečná být může.

Jaký názor má na vaše povolání rodina?

Asi to bere jako normální práci, asi by bylo lepší zeptat se někoho z rodiny.

S jakými nejčastějšími problémy se při zásazích setkáváte?

To je různé, záleží o jaký zásah jde.

Utrpěl jste při zásahu úraz?

Zatím naštěstí nic vážného.

Cítil jste se někdy při výkonu práce v ohrožení života?

Nevím, asi si to nepřipouštíme.

Jste spokojený s výstrojí a výzbrojí na vaší stanici oproti ostatním zemím v EU?

Rozdíl není příliš velký, určitě je ale vždycky co zlepšovat.

Co, by jste změnil na dnešním integrovaném záchranném systému?

Myslím, že integrovaný záchranný systém zatím docela funguje, zatím.

Je něco, co chcete vzkázat občanům České republiky z hlediska vaší práce?

Nevím, fakt mě zrovna nic nenapadá...

12 NÁZOR OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY NA PROFESIONÁLNÍ A DOBROVOLNÉ HASIČE ČESKÉ REPUBLIKY

Autor následně uvádí průzkum, který se zaměřuje na názory občanů týkající se profesionálních tak i dobrovolných hasičů. Uvedl nejčastější odpovědi, které občané odpovídali. V první části autor uvádí otázky a následné odpovědi jsou uvedeny až poté.

- 1) Víte, co je integrovaný záchranný systém a které jednotky do něj spadají?
- 2) Byl/a jste někdy účastníkem při požáru či jiné události? Co jste v tu dobu dělal/a?
- 3) Jaké máte znalosti z oboru zdravotnictví?
- 4) Pamatujete si základní telefonní čísla na sbory, které jsou součástí integrovaného záchranného systému, jako jsou hasiči, policie a další?
- 5) Máte příbuzné u dobrovolných nebo profesionálních hasičů či jste sám/a členem?
- 6) Znáte rozdíly mezi dobrovolnými a profesionálními hasiči?
- 7) Myslíte si, že hasiči jsou hrdinové?
- 8) Volal/a jste někdy na pomoc hasiče?
- 9) Byl váš sen stát se někdy hasičem? Proč?
- 10) Myslíte si, že hasiči české republiky jsou na dobré úrovni oproti Evropské unii?
- 11) Máte váš dům či byl zabezpečený proti požáru?
- 12) Jak by podle vás měl vypadat a jaké by měl mít vlastnosti profesionální hasič?
- 13) Jste s našimi hasiči spokojeni a cítíte se díky této složce ve své zemi bezpečněji?

Nejčastější odpovědi:

- 1) Nevím přesně hádám, že hasičský sbor České republiky, možná policie České republiky a záchranka, možná krizový štáb...
- 2) Jednou v životě se mi stala určitá událost, nikdy nechci, aby se opakovala.

- 3) První pomoc jsme se učili nevím dnes, jestli bych jí zvládl/a pamatuji si jen při masáži srdce, že si mám zpívat: „rolničky, rolničky, kdo pak vám dal hlas...“
- 4) Ano
- 5) Ano jsem potomek dobrovolných hasičů, všichni kolem mě jsou dobrovolní hasiči a někteří sa vydali cestou profesionálních.
- 6) Profesionální hasič to má placené a dobrovolný to dělá ve svém volném čase.
- 7) Ano
- 8) Ne
- 9) Můj sen to nebyl, nic méně dokáži si představit, že by mě to jako muže dokázalo naplnit je to pomoc, adrenalin a práce pořád vypadá dobře v očích druhých lidí.
- 10) Nevím
- 11) Náš dům je velice energeticky zabezpečený upřímně při požáru nebudu vědět, co mám dělat, budu pouze volat hasiče.
- 12) Urostlý, svalnatý, nesmí to být žádné tintítko, měl by být odvážný a ve zdravé míře.
- 13) Nemám s tím žádnou zkušenost, ale cítím se bezpečně díky tomu, že je můžu ihned kontaktovat v případě těchto havárií.

Autor dotazníkem chtěl uvést názory obou stran, ať se jedná o hasiče či prosté občany České republiky. Názory se v dotazníku částečně shodovali a zcela vystihovali běžný názor obyvatel i profesionálního hasiče.

Závěr

Dnešní doba bez Hasičského záchranného sboru je zcela nepředstavitelná, proto se veškeré vybavení stále zdokonaluje a stát investuje nemalé množství peněz do těchto investic. Hlavní úkol, kterého se snaží sbory postupem času dosáhnout a neustále vyvíjet, je doprava k danému místu havárie a následné odstranění škod, které havárie způsobila. Doba se neustále vyvíjí a proto je dnes pomoc hasičů zcela běžnou činností, díky které dle autorova názoru hasiči odvádí dobrou práci a nasazení.

Dle autorova názoru jsou za nejčastější havárie pravděpodobně dopravní nehody na pozemních komunikacích. Jedinou možností jak jim zamezit je dodržení dopravních předpisů a dostatečného proškolení každého řidiče, které je nutno provádět po stránce hlavně psychické jelikož dnešní doba umožňuje dopravu i handicapovaným. Tímto dodržením těchto veškerých prevencí a pozornosti by každý občan usnadnil práci hasičskému záchrannému sboru tak i ostatním složkám integrovaného záchranného systému. Dalším varováním dle autorova názoru jsou požáry zapříčiněné také nedbalostí či zanedbáním určitých zásadních věcí, kvůli kterým vypukne požár a znovu k místu musí vyjíždět zásahové složky, které následně mohou v místě nasazovat i život. Mnoho lidí si neuvědomuje, že těmito základními nepozornostmi ohrožuje nejen sebe ale také nevinné lidi v jeho okolí. Proto by měl každý dodržovat základní bezpečnostní pravidla, díky kterým může být ujištěn, zda koná danou věc bezpečně bez následného ohrožení na životě. Ohledně živelných katastrof si autor myslí, že je možné se spoléhat spíše prevencí předpovědi, díky meteorologickému ústavu a poté konání následných prevencí před danou přírodní hrozbou ať se jedná o povodně či jiné katastrofické následky zaviněné přírodními jevy.

Autor se snažil prací podotknout na veškerou bezpečnost v České republice, když je to malý stát tak přesto jeho vybavení a nasazení veškerých pomocných složek integrovaného záchranného systému je zcela na dobré úrovni oproti některým ostatním světovým zemím, které se našemu státu nemohou v těchto prevencích a také zásazích rovnat.

Do práce proto autor zapojil z počátku historii pro oživení a představu celkového vzniku a událostí, které na jednu stranu pomohly zdokonalovat veškeré prevence a boj proti ohni a jiným katastrofám či haváriím. Následně seznámil čtenáře s dnešním hasičským záchranným sborem a uvedl jeho dělení a poslání. Při každém výjezdu musí být také

známo, o jaký druh poplachu se jedná, proto bylo autorem zařazeno toto téma jako další část, na kterou navazují dělení krajů a neleně hodnosti, které jsou důležité při veškeré koordinaci. Ihned poté navazuje integrovaný záchranný systém, do kterého spadají veškeré tyto záchranné složky a následně spolu plně spolupracují. Autor se také pokusil v práci připomenout veškerá tísňová čísla, ať se jedná o vznik společného čísla 112 v Evropských státech i následné znalosti potřebné k nahlášení události. Dále se autor zaměřil na spolupráci policie a hasičů, kteří si vypůjčují od policie ČR vrtulníky díky, kterým hasiči operují i ve vzduchu, nazýváme jej letecká záchranná služba, která se využívá převážně v horských oblastech v době požáru či požáru velkých budov. Následnou součástí práce se autor pokusil o seznámení se záchrannými operacemi v zahraničí při mimořádné události a civilní nouzovou připravenost, která upomíná na spolupráci se zahraničními orgány a pomoci v době mimořádných událostí. Nutnou součástí každého pracovního výkonu je výkon služby, který autor rozepsal pomocí profesionálních hasičů z Prahy Strašnic. Do konečné části autor uvedl krizové řízení a jeho systém. V příloze autor uvedl rozhovor s profesionálním hasičem, tak i s několika běžnými náhodnými občany a položil několik otázek týkajících hasičského záchranného sboru České republiky, následně vybral nejčastější odpovědi a v příloze je uvedl.

POUŽITÁ LITERATURA:

HLADÍK, Václav a KRCHOV, Milan. *150 let pomáháme a zachraňujeme. Účelová publikace ke 150. výročí založení HZS hl. m. Prahy*. Vyd. HZS hl. m. Prahy.

HROMKOVÁ, Dana a kol. *Jak vypracovat bakalářskou a diplomovou práci, (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. Vyd. UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA 2012. ISBN 978-80-7452-024-2.

KOLEKTIV AUTORŮ. *155 let událostí s pražskými hasiči 1853-2008, (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult) Účelová preventivně výchovná publikace ke 155. výročí založení HZS hl. m. Prahy*. Vyd. HZS hl. m. Prahy.

LACINA, Václav. *Příspěvky k dějinám požární ochrany v okrese Praha – Východ (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. vyd. 1. Tisková, editační a propagační služba, státní podnik TEPS 1991. ISBN 80-7065-078-8

MĚŠKO, Dušan a kol. *Akademická příručka. (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. Martin: Vydavatelstvo Osveta, 2006. 481. s. ISBN 80-8063-219-7.

VÍŠEK, Jiří. *Organizace záchranných činností v České republice. (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. Vyd. 1. Praha: UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA 2012. ISBN 978-80-7452-028-0

ZBÍRAL, Robert. *Příručka psaní seminárních a jiných vysokoškolských odborných prací. (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)* Vyd. 1. Praha: Linde 2009. ISBN 978-80-7201.779-9.

Internetové zdroje

<http://www.hzscr.cz>

<http://www.hzscr.cz/hzs-hlavniho-mesta-prahy.aspx>

<http://www.dh.cz/>

<http://www.pozary.cz/>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jiří Kříž

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: Prezenční studium

Název práce: Hasičský záchranný sbor České republiky

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 46

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů české literatury a pramenů: 8

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 4

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Víšek CSc.